

In het noordoosten van Celebes, t.w. de Minahassa (zie kaart XIII), werden de meeste inheemse militairen in groepen vrijgelaten, maar de Nederlandse en Indisch-Nederlandse bleven er opgesloten in de strafgevangenis te Menado, waar de toestand, aldus een rapport,

'zeer slecht was; de ruimte in de cellen was zo nauw dat niemand rechthout kon liggen. De eerste twee weken was er nauwelijks genoeg drinkwater . . . De beerput was na enkele dagen al vol, zodat de stank in de gevangenis ondragelijk was.'¹

Veel meer dan wat rijst kregen de krijgsgevangenen niet te eten en die rijst was opzettelijk verbrand, omdat het Afvoer- en Vernielingskorps in Menado ten tijde van de Japanse landing een rijst-opslagplaats in brand had gestoken. 'De tuchtmaatregelen', aldus weer het aangehaalde rapport,

'waren beestachtig . . . Stokken van een lengte van anderhalve meter en ter dikte van vier tot vijf centimeter werden op mensenlichamen aan flarden geslagen, hetgeen niet te geloven is als men het niet herhaaldelijk met eigen ogen zou gezien hebben.'²

Die tuchtmaatregelen waren, zeiden de Japanners, als straf bedoeld omdat zij de Knil-commandant in de Minahassa, majoor B. F. Schillmöller, nog niet in handen hadden. Toen deze, op Midden-Celebes gevangen genomen, begin april naar Menado was gevoerd³, werd de behandeling der krijgsgevangenen verbeterd: zij kwamen in een vroeger kampement van het Knil terecht en een deel is daar tot het einde van de oorlog gebleven.

Op Zuidwest-Celebes waren veel meer krijgsgevangenen: tenslotte, gelijk reeds vermeld, ruim tweeduizendzevenhonderd, t.w. bijna negenhonderd Britten, honderdvijf-en-tachtig Amerikanen, ca. achthonderdertig Nederlandse marinemannen en ca. achthonderd Knil-militairen,

¹ 'Gegevens omtrent gevangenen in de Minahassa' (1946), p. 1 (IC, 62 255).

² A.v. ³ Er is hem daar gevraagd of hij opdracht had gegeven tot de vernielingen te Menado die bij de komst der Japanners waren uitgevoerd; dat heeft hij ontkend. Nadien zijn enkele leden van het Afvoer- en Vernielingskorps onthoofd. Een scheepvaartman kreeg van een Japanse tolk te horen: '*They were at once dead, the Japanese sword is very sharp.*' (J. van Duggenaar: 'Oorlogs- en andere herinneringen' (z.d.), p. 6 (a.v., 81 038)).